створення персоналізованого та динамічного контенту. Подальший розвиток цієї галузі потребує розроблення спеціалізованих україномовних освітніх ШІ-платформ та підвищення рівня цифрової компетентності викладацького складу ЗВО України.

Список використаних джерел

1. Гриценчук О. Використання штучного інтелекту в освіті: тенденції та перспективи в Україні та за кордоном. *Журнал кафедри ЮНЕСКО «Професійна освіта впродовж життя у XXI столітті».* 2024. № 2(10). С. 152–161. DOI: 10.35387/ucj.2(10).2024.0012.

2. Колесник О. В., Терещенко А. В., Фастівець А. В. Особливості використання технологій штучного інтелекту в удосконаленні викладацької діяльності. *Імідж сучасного педагога.* 2024. № 4(217). С. 25–32. DOI: 10.33272/2522-9729-2024-4(217)-25-32.

3. Коцюбівська К., Тимошенко О., Хрущ С., Мельник І. Використання інструментів штучного інтелекту під час розроблення плану персоналізованого навчання. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері.* 2025. № 8(1). С. 52–60. DOI: 10.31866/2617-796X.8.1.2025.335531.

4. Лісниченко А. П. Інструменти штучного інтелекту у вищій іншомовній освіті: роль, підходи та критерії вибору. *Педагогічна Академія: наукові записки.* 2025. № 22. DOI: 10.5281/zenodo.17291242.

УДК 070:81’42

Світлана Литвинська, канд. філол. наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України*, *м. Київ

УКРАЇНСЬКА МОВА В МЕДІА ЯК ЛІНГВІСТИЧНИЙ ПАРАМЕТР МОДЕЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ТА СОЦІУМУ

Анотація. Проаналізовано роль української мови в медіа як стратегічного інструменту конструювання інформаційного контенту та консолідації суспільства. Розглянуто поняття лінгвістичної безпеки інфопростору в умовах війни за незалежність України. Визначено, що в сучасних ЗМІ українська мова є лінгвістичним параметром, що програмує когнітивні патерни соціуму та протидіє дезінформації.

Ключові слова: медіадискурс, лінгвістичні параметри, соціум, національна ідентичність, когнітивний фільтр, мовна стійкість, цифрові медіа, соціолінгвістична трансформація.

У сучасному інформаційному суспільстві медіа з лінійних каналів поширення інформації перетворилися на складні цифрові екосистеми, в яких медіатекст став головним інструментом конструювання соціальної реальності. Засоби масової інформації відіграють важливу роль у створенні національного інформацій-

ного простору, сприяють збереженню ідентичності та довіри до державних інституцій, психологічній стабільності населення [2, с. 128].

«Активний розвиток блогів, RSS-каналів, дискусійних форумів створює додатковий простір для потенційного маніпулятивного впливу», – зазначають науковці [4, с. 107]. Тому важливо розвивати критичне мислення, навчати медіаграмотності як авдиторію, так і самих журналістів [3, с. 243].

Під тиском тривалої гібридної агресії ворога та ШІ-генерованого контенту функціонування державної мови в медіапросторі Україні набуло статусу головного лінгвістичного параметра, що маркує національну приналежність контенту, моделює якісні характеристики інформації, задає вектор розвитку соціуму. Актуально, що «мовній політиці українського медіаполя відведена ключова роль в укріпленні національно-мовної ідентичності суспільства та дерусифікації інформаційного простору» [5, с. 104].

У медіатекстах лінгвістичне моделювання інформації здійснюється шляхом відбору лексичних, синтаксичних, конотативних засобів. Тому можна стверджувати, що українська мова виконує функцію когнітивного фільтра. Наприклад, через вибір специфічних мовних маркерів журналісти формують фрейми для правильного сприйняття інформації суспільством. Водночас автентичний стилістично багатий українськомовний медіадискурс репрезентує якісну верифіковану інформацію. Це дає можливість протидіяти ворожій дезінформації та ШІ-наративам. Так, порушення лінгвістичних параметрів української мови (неприродний синтаксис, помилки в керуванні, псевдокальки) розвінчують російські ІПСО та роботизовані переклади.

Важливо, що саме мова медіа найпотужніше впливає на соціолінгвістичну ситуацію в державі. Повне домінування української мови в етерах, національних марафонах, подкастах, цифрових медіа демонструє етап мовного самовизначення соціуму. Цифровізація (TikTok, Telegram-канали) активно моделює мову медіа, робить її динамічною, експресивною, розмовною.

Лінгвістична безпека є складником комплексної безпеки держави, тому що ця війна має «світоглядний характер і спрямована проти суті української нації» [1, с. 25]. Українська мова тепер є «основним ідентифікатором національної належності» [6, с. 33]. Захищеність мовного середовища від маніпулятивних лінгвотехнологій, засилля деструктивних запозичень, штучного розмивання мовних норм забезпечує адекватне кодування і декодування соціальнозначимої інформації суспільством. І головним суб’єктом цього захисту, бар’єром проти когнітивних інтервенцій є українські медіа.

Отже, українська мова в медіа – це динамічний лінгвістичний параметр, що виконує стратегічні функції – інформаційну (структурує зміст, забезпечує вери-

фікованість, блокує когнітивний шум) та соціальну (консолідує соціум, зміцнює національну ідентичність, формує лінгвістичний імунітет). У медіасфері через лінгвокогнітивні механізми забезпечено захист інфопростору й національної ідентичності, легітимізацію державних інститутів, когнітивну стійкість громадян.

Список використаних джерел

1. Дячук Т. М., Литвинська С. В., Добровольська Л. А. Роль мови під час війни. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Вип. 27. Т. 2. С. 25. URL: https://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/27/part_2/4.pdf

2. Литвинська С. В. Роль журналістики в умовах інформаційної війни: досвід України. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Філологія.* 2025. № 3(17). С. 128. URL: https://journals.maup.com.ua/index.php/philology/article/view/5205

3. Литвинська С. В., Герасимович А. В., Герасимович М. В. Журналістика в епоху цифровізації: трансформація форматів і стилів. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика.* 2025. Т. 36 (75). № 5, Ч. 2. С. 238–244. URL: https://philol.vernadsky-journals.in.ua/journals/2025/5_2025/part_2/38.pdf

4. Литвинська С. В., Шелудякова Н. А., Тарасюк В. Ю. Використання ШІ-інструментів у виробництві новин: ризики маніпуляцій і стандарти прозорості. *Технологія і техніка друкарства.* 2026. № 1(91). С. 107. DOI: 10.20535/2077-7264.1(91).2026.355374.

5. Литвинська С., Ярошовець Т., Кандюк-Лебідь С. Мовна політика українських медіа в умовах дерусифікації інформаційного простору. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Філологія.* 2026. № 1(19). С. 104. DOI: 10.32689/maup.philol.2026.1.12.

6. Сібрук А., Литвинська С. Українська мова як маркер національної ідентичності (на прикладі вивчення дисциплін мовознавчого циклу в ЗВО України). *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Філологія.* 2023. № 5(10). С. 33. DOI: 10.32689/maup.philol.2023.5.5.

УДК 005.57:81’42:7.038.6

Галина Лукаш, д-р філол. наук, професор
Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

МЕТАМОДЕРНИЙ АНТИДОКУМЕНТ ЯК ФЕНОМЕН ТРАНСФОРМАЦІЇ ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Анотація. У тексті йдеться про трансформацію сучасного ділового мовлення під впливом метамодернізму. Розглянуто феномен «антидокумента», який поєднує сувору формулярну структуру з іронічним і філософським змістом. Виокремлено ключові ознаки метамодерну в офіційній комунікації: осциляцію, нову щирість, усвідомлену участь у грі та конструктивний абсурдизм. Простежено прагматику метаіронії на рівнях електронного листування, HR-документообігу та юридичного дизайну. На прикладі світових і вітчизняних кейсів (Amazon Web Services, «борщовий комплаєнс» digital-студій) проаналізовано функцію іронії як когнітив-